

Celske NOVINE.

Vrednik: Profesor Valentin Koušek. —

Te novine pridejo vsako sredo na svetlo: cena za četertinko leta 40 kr. po pošti 50 kr. sr.

Nra. 15.

3. Vlnotoka 1848.

Oznanjilo. na deželane.

Po ustavno vpelani postavi od 7. Kimovca 1848 je zaveza podložstva z vsm iz nje izvira-jočim davkami nehala.

Prostost oseb (peršon) ino grunta na zemlisa naj bude občna ino enaka, ino v prihodno naj bojo vsi derjavlani le cesarskim gospodkam v politiški vladi ino v opravila sodništva podložni. Vpelanje teh cesarskih gospok se je že začelo, pa vender bo vsak, ki prav premisli, spoznal, de tako občirna ino draga preuredba se le sčasama vlepati zamore. Zatorej so po imenovanu postavi scer tudi za tiste, ki so imeli pravico, davke prejemati, nehale dolžnosti, ki so ivirale iz gosposke oblastne pravice ino iz soseskuiga gospodstva; vender je bilo tud spoznano, de so za ta čas patrimonijalske gosposke in oskerblenju sodniške in politiške vladbe še silno potrebne, ino po 9. §. je bilo sklenjeno, da imajo patrimonijalske gosposke svojo opravilo do vpeljanja cesarskih gospok začasno na derjavne potroske opravljati.

Iz tega izvira, de še vsikdar tačasne gosposke po postavi veljajo, ino de se more, de huda zmešnjava ino razvujadnost ne vstaja, njihovina naredbam in sklepam, kader pravično veljavo dobijo, vselej pokoršina brez upiranja skazovati.

Ministerstva znotrajnih oprav, denarstva ino pravice, katirim je izpolnceje po-stave od 7. Kimovca 1848 naloženo, ino ki so odgovorni od ene strani za poverstvo vladanjo, kakor od druge strani za perhranljivost derjavne denarnice (kase); po takim oznanju ino zapovejo.

1. Patrimonijalske gosposke (magistrati, sodništva, oskerbniške in deželne sodbe, gruntne, šiberske ino komisijske gosposke i. t. d.) imajo po tistih postavah, ka-tere v patentu od 7. Kimovca 1848, §. 1, še zaverzene niso, sodništvo in politiško vladno na svoj odgovor začasno na derjavne potroske povsod ino tak dolgo oskerbovati, dokler očitno ino posebno oznanjeno ne bo, de — katere ino od kedaj bojo cesarske gosposke oprave prevale.

2. Čes to, kako se bojo do takrat od derjave potroski za opravištvo plačo- vali, bojo prišli posebni ukazi.

3. Sodniške ino gospodarske davke (takse) razen davkov, ki so po postavi od 7. Kimovca 1848 §. 3. nehali, per spremenihi posestva med živim ino po mrtvih, se morejo še v prihodno po postavi patrimonijalskim gospodskam, če ne drugač pa po sili, odrajtovati; ino toljko zvečim zaupanjem radovoljno odrajtovanje perćakujemo, ker v teh prijenkah, ki se bodo zarajali, le malo odškodovanje leži za potroške, ki so deriavi naloženi.

4. Ravna tako ostanejo razum ukazov čez zavezo podložstva, ki je nehala, vse politiško vladjo tikoče postavbe, posebno tudi tiste od gospodskih priložkov, sosesknihih davkov, komisijske policije, tačna per polni veljavi.

Z zaupanjem perćakuje ministerstvo, de bojo vsi avstrijanski deriavlani, posebno pa deželani, zdaj od težavne zaveze rešeni, pokorsino od postav ino do gospok, ki še veljajo, ohranli, sami sebi tako obvarvanje svobode v redi ino skoz postovanje ptaje lastnine ohranenje svoje lastnine zagotovili, ino ne dali priložnost h ostri kazingi (štrafingi), za ustavljanje zoper postavbe.

Na Dunaju 13. Kilmoven 1848.

Minister notrajnih oprav;

Debilitz, s.r.

minister pravice;

Dalla, s.r.

minister denarstva;

Caraus, s.r.

Dragi brati Slovenski!

Slišali ste, da so sklenili na Štajerskemu-uamestacemu-deželacemu zboru vsi poslanci edinoglasno, da naj Štajersko edino ino ne razdelivno Vojvodstvo ostane, ino se za varnost narodov v tri kroge razdeli; vmed tim je eden čisto Slovenski.

To skleniti so nas primorali mnogi uzroki, kterih bom tukej le ene napeljal:

Zdrvoženi smo bili veliko stoletj z Nemškimi bratami pod enim vladarjam; srečo in nesrečo smo skupej nosili. Vete nas vezilo prijaznosti in požiltnosti; bojvali smo se zoper obnegea sovražneka zedineni, in smo se na to prijazno zaderžnost tako navadili, da bi nam ločitva gotovo teška bila. — Mi smo se poverili na to, da nas imajo Nemški Štajerci za prijatelje, na ktere se zanesli smejo; in da nas radi imajo, se je na zboru skatalo, kir se ni le eden poslanecv iz gorne Štajerske vdoborstvo vzel, in zadovolni so nam gorni Štajerski brati zagovor svojih koristov prepustili. — Mi smo se poverili, da bi kupčija z vinam, žitam, železom i. t. d. zastala, ako bi se Slovenci od nemcov odcepili, in da bi skuz to obrača z denarjam in z njoj premoženje dežele poskodvano bilo. Mi smo se tud na to ozerali, da ima Štajerska dežela lepa premoženje, ktero se ne da razdeliti, ker bi se za razdelitev ne mogla pravična razmera iznajditi, in ker bi tisti, ki bi se svojovolni odcepili, po pravici na premoženju nobenga deleža ne imeli.

Kader se bo to premoženje, ktero tud terjanje na deriavu vsebi zapopade, lepo vravnalo, ino kar gospodarstvo zadane, prihranilno oskerbelo, [ne da bi za tega voljo dozdašnjim stanovam kaj oponačal] bo Štajerska dežela, ktera se mora že sama od sebe vmed nar lepše šteti, tud nar bogatejša.

Dragi Slovenski brati, prizadeval sim si, da sim kratek pregled tega premoženja dobil, in hočem Vam ga tukej na znanje dati.

Premoženje Štajerskih Stanov:

1. Gotovi denar konec leta 1847	110. 202 gold. sr.
2. V dolinih pisnih	2,622. 092 " "
3. V grajsinah, posestvu ino pravicah	11,228. 992 " "
4. V povračilih, ktere imajo stanovi terjati	5,981. 036 " "

Vkup: 20,015. 332 " "

To premoženje njam da letnih dohodkov 489. 343 " "

Dolgi stanov.

1. Domač dolg	4,961. 950 gold. sr.
2. povračila znesejo	605. 341 " "

Vkup 5,567. 291 " "

Letni potroski znesejo 439. 336 " "

Gurnigg.

Brezzakonstvo Duhovnikov.

Gde ima vohu naj stauš, in pamet naj sudi. Daniel!

Nekaj Gospod Dr. Subič dal je za-stavek v 14. broju oveh novin; gde je že na kraju pokazal: proč s Samostani, proč s Coelibatom. Zalostno je; da med Sloven-ci, kerim je najljubleneša sv. Rimsko-katoliška vera, se nahadjajo ljudi; kateri mir-no ljudstvo skupa s svetom verum pokvariti, in na nič spraviti želijo. Vere nič nobi re-ke; da bi g. Dr. Subič v nemških novi-nah to na svetlo dal, ali falost: da še v ove slovenske novine med nedavno ljudstvo, kaj takega seja *) Čestiti Gospod znate: pri naših Slovencih je malo takveh; kate-ri bi ovoj reči „Indifferentismus“ postenje dali. Vi rečete dragi gospode; da rimski spisatelj govori: *Homo sum, et humani ni-hil abique me alienum puto*, to je: „Človek sim, in človeškiga nič mi ni ptuj“ lepo ste se skazali. Jeli znate; da je ov isti rim-ski pisatelj bil pagan [hajd]; a bogue zdaj smo keršeniki, no se nebudemo po hajdel ravnali; temoč: kaj nas naša sv. rimsko ka-toliška vera vuču — no za toto vero smo vumreti pripravni. Nezauzerite, da Vas pi-tam? kak Vi mislite stom rečom: s Coe-libatom proč. Nad orem malem dobrem, kaj duhovniki maju [nekakše male pravice] kri-čite; no želite: da bi se njim proč vzete; kak pa bude žene; no potlam deco zderža-vali? Ja! Vi ste rekli s Samostani proč. Morebiti čete Samostane [kloštre] duhov-nikom darovati? Kajti oni budu potreballi po vaših mislih, više zemlje za živeš; više hiš, kakti prebivališče za čeno in deco. Ja! Jeli pa bude to zadosti? Pitan ja Vas čes-titi Gospod Doktor. Ja velim; nebo; mo-glo bi mnogo biti. Duhovnik bi potrebuval ženo, nevino, lepo, odhranjeno — a zato mora biti ohranilišče... bogue mešnik bo štel kaj sinoga, ne kaj god; a to nesare biti; niti naša vera ne dopušča. Jeli ste čuli gda reči največega mešnika (kristuša): „Gdo svojega očeta, mater, ali ženo hol ljubi, kao mene; je mene no vreden.“ Tak je: zato je Gregor sedmi v letu 1074, soper človeč-jo postavil nič ne zagrešil; kada je rekel: kateri mešnik ma ženo, nesare k oltaro... kajti bogue nigdo nemore dvema gospodo-

*) Bog se vsmili! Ali ravno Slovenski narod bi moral nar dalje v temi ječati? Vr.

ma služiti. Zatem Vi Gospod velite: da mešnik pozna počutke, potrebe mesa... a mešnik je tudi neki svoje vole, je serdit, in dober; a kaj bi te bilo: da bi svojo tova-rušico gula gda pretepel? To bi lepa pei-da bila, prostomu ljudstvo. Zato to nemo-rebiti pod nikakvem načinom, kajti potem ide: 1. Naša vera na nič. Prosti človek, osebujo Slovence nebudu nič verval... ja morebiti ste Vi gospoc Blongenov prijatelj? Či je to: te ne više v Slovenskih novinah uglasite. Dale velite: To pa dalje, najare: „Brezzakonstvo nemora tako ostati, to je po-guba vsake deržave.“ Ja na to velim: To pa dalje nego ostati, to je hasen vsake der-žave. Pitan ja: Gdo je to zdaj ljudi v ro-du derjal? No odgovorim: Mešniki... Gdo je Prestolj Cesarov, in mise v pisarnah gor derjal; no gospodu branil? Ja odgovo-rim mešniki. [V.] Zaištino: da mešnikov nebi bilo; gustu put bi gospoda pobeg meli... Pak je to te hvala za takšo veliko dobro-činstvo?

Ja mislim, no velim za vseni vernimi Slavjani; mešni stališ naj ostane kak je bil... a kateri pak bi se rad ženiti, naj nejde v toti stališ, res je kak sveti očeti velijo: Zakonski stališ je lepi, ali divojački je An-gelski. oo)

A od Samostanov, katerile je tak malo, či velite: da nejde haska; a bogue kvara pa tudi nejde. Če ma kaj daš, Bog ti plati: či nič hodi s bogam, A gdo pa moli; kaj mi kruh jemo?... kaj mislite? Kaj nam hasni Samostane zatirati, a naši vsuki pa čeu je na novo podigati; no to: zvelikemi stroški... Samo prosim gospone; da se nebi po času doponno med nami proroka Da-vida pevauje: *Dixit insipiens in corde suo; non est Deus...* A naši Poslanci na Dunaju pa se naj nemešaju v duhovne posle, ino reči, to na Duhovničtvo spada; temoč: kaj Narod Slovensko keršanski potrebuje, ne za svoj, nega za prid no nascu Slovensine, in občinsko ustavno dobro. In kada se to spani; onda čemo vsi skupa sveselom sla-vjanskim sercom s Virgiliom peti: *Dum ju-ga montis aper etc.* to je :

oo) Da bi le na našem svetu Angele gledali; na temu svetu Angelov ni, pa jih tud ne bo, če bi ravno ves svet v brezzakonstvu živeti hotel. Vredno.

Dok bu Divjak bladiš gori po visoki. —
 Dohlam budu dragi ribicam potoki;
 Dok se budu pasle z rožicami pčele —
 In dok budu rozu kobilice jelo;
 Navek imena „Vasa“ dika no poštenje
 Buda pri Slovencih imala življenje.

Ja mislim, da jih je više moje misli.

Fr. Murič.

Lutomerski.

Mertev vojnâh.

Na dalni ptui planavi
 Vojsak u smerti spi,
 Nešteti in pozabljeni
 Se bal on boja ni.

Več vodnikov jizdari
 Mem' njega s krizami,
 Nezmislijo da mertev
 Tuč kriš zasleži si.

Za zgubljenih veliko
 Vprašanje je in jok,
 Sromoškimu vojsaku
 Beseda ni ne stok.

Pa falec tam na domu
 V večernim mrak' sedi
 Polnoče žalost' straha
 Rekoč: že v smerti spi.

Sedi tud v joku mati
 Zdihuje, Bog pomoči!
 Saj se mi je oglasil
 Ob tretji ur ponoč.

Tam v solzah deklíč mescu
 Tuzno govori:
 Če padil je mi v boju,
 Pa mojmu sercu ni.

Posiljajo gorečec
 Le mile dveh oči
 Za mertvega vojsaka
 Vefk solz k nebesami,

Neho pa zdvigue solze
 Zdad z megloj vse na kvikiš
 Jih nese ptuje kraje
 Kje mahoma ko blisk.

In megla zlije solze
 Na glavo roso mu,
 Da ne leži brez joka
 Vojsak na ptujima.

sr.

Bogata in skrogle.

Mesca Suica se Cesar ustavo vun dali,
 ktera se je z tako glasnim veseljam od mestja-
 nov sprjela, da se je tud hitro na delati raz-
 glasila. Kmeti so pri naz rekli: „Cesar so fra-
 jest vun dali;“ in njim ni bilo nič drugega nar,
 kakor to, alj je tlaka desetina l. t. d. proč alj
 ne? Pridejo v grajino; tu se njim pove, da za-
 voj tlake in desetina in Dunaja še nič ni prišlo.
 Grajniku ne verjamejo, grede tedaj k nekemu mo-
 drišanu, in ta njim ni mogel nič drugega povedati,
 kakor da so velike, velike frajosti in Dunaja po
 drotu (tako kmeti telegraf imenujejo) prišlo, to
 se še pa vender ne ve, alj je tlaka proč alj ne.
 Kakor hitro kmeti to zaslišijo, letijo k selesni co-
 sti, eden slazi na steber, črez kterga je drot
 napeti, vusta k drotu pritakno ter reče: „Slušte
 Cesar, alj je tlaka proč?“ Kader to izgovori v-
 ho k drotu pritakne in sluša, kaj bodo Cesar re-
 kli. Ker pa ni bilo odgovora iz Dunaja, so se
 kmeti žalostni domu podali.

(Stara vera, nova vera.) Bil je jez, kter-
 ga so dve vasi narejali in popravlali morale. Po-
 vodenj jez razterga in voda veliko škodo naredi.
 Hitro se mora drug jez napraviti. Ena vas pa
 hoče, da bi se star jez popravil, druga vas ho-
 če jez na drugemu mestu imeti. Iz prepira se
 pravda vzdigne, in na navod pride gospod ko-
 misar, ki je prav malo Slovenskega znal; on se
 oberne proti tistim, ki so nov jez hotli, in reče:
 „Ne mož, staro vero alj novo vero? (Jez so
 po nemiku Wehro imenuje). Kmeti debelo glo-
 dajo, in nar starij vmed njim reče: O mi nočeno
 nove vere; v stari verri hočemo vreti.“ Na to
 komisar odgovori: Tako je prav, tedaj ni treba
 pravde. Kmeti se zepet čudijo, in ako ne bi imel
 komisar čibarja pri sebi, ki jo dobro Slovensko
 znal, ne bil bi nič opravil: Kaj pravite! Kdaj
 se bodo vradniki našega jezika naučili.

Oznaniło.

Povem bravcam Celbiškîh Novin, de se
 od 30. velkiga serpana nisim več pečal z
 uredništvam tega časopisa. Mikuš.